

Sygn. akt I A Ca 667/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jolanta Terlecka (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzaga
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski
Protokolant	sekr. sądowy Magdalena Szymaniak

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 9 lipca 2013r., sygn. akt IX GC 133/13

I. zmienia w całości zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie I zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 652.080 (sześćset pięćdziesiąt dwa tysiące osiemdziesiąt) zł zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jego odpowiedzialności do nieruchomości położonej w P., gmina K., dla której Sąd Rejonowy w Węgrowie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...),
- w punkcie II w ten sposób, że zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 32.621 (trzydzieści dwa tysiące sześćset dwadzieścia jeden) zł kosztów procesu;

II. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 39.821 (trzydzieści dziewięć tysięcy osiemset dwadzieścia jeden) zł kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I A Ca 667/13

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna w W. domagał się zasądzenia od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.: kwoty 543.400 zł, z tytułu hipoteki umownej zwykłej i kwoty 108.680 zł, z tytułu hipoteki umownej kaucyjnej, z zastrzeżeniem prawa powoływania się na ograniczenia odpowiedzialności do nieruchomości położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w

Węgrowie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz kosztów postępowania według norm przepisanych wraz z kosztami pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany jest właścicielem nieruchomości położonej w P., na której hipotecznie zabezpieczono wierzytelność z tytułu kredytu obrotowego odnawialnego, w walucie polskiej nr (...) z dnia 2 marca 2010r. z późniejszymi zmianami udzielonego (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oraz, iż pozwany nie jest dłużnikiem osobistym. W związku z powyższym jego odpowiedzialność ogranicza się do kwoty hipoteki i wartości nieruchomości. Pozwany wezwany do zapłaty nie zareagował, co uczyniło pozew w niniejszej sprawie koniecznym (k-3).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o jego oddalenie jako nieudowodnionego i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Zaprzeczył aby on a także Spółka (...) byli dłużnikami osobistymi lub rzeczowymi pozwanego. Podniósł też zarzut braku legitymacji biernej oraz wskazał, że nawet jeżeli na nieruchomości istnieją hipoteki, czemu zaprzecza, to nie są one dowodem na to, iż roszczenie powoda jest wobec niego wymagalne (k- 47-47v.).

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 9 lipca 2013 r. oddalił to powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k-56).

Sąd ten stanął na stanowisku, że powództwo jest oczywiście bezzasadne, ponieważ nie zostało udowodnione. Wywodził, iż strony sporu są przedsiębiorcami wpisanymi do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Do pozwu powód dołączył wyciąg z księgi banku stwierdzający, że na dzień 3 grudnia 2012r. figuruje w nich solidarne, wymagalne zadłużenie wobec (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. (jako kredytobiorcy) oraz S. B. (jako poręczyciela), z tytułu umowy kredytu obrotowego nieodnawialnego, w walucie polskiej nr (...) z dnia 2 marca 2010 r., na które składają się należność główna w kwocie 444.024,55 zł, odsetki naliczone za okres od 20 października 2010r. do 4 grudnia 2012r. w kwocie 190.671,84 zł, prowizje i opłaty bankowe w wysokości 5 zł oraz poniesione przez (...) Bank (...) S.A. koszty w wysokości 514,83 zł. Powód dołączył nadto skierowane do pozwanego wezwanie z 23 października 2012 r. do zapłaty kwoty 622.462,25 zł, z tego: kapitału w kwocie 444.024,55 zł, odsetek w kwocie 177.922,87 zł, dalszych odsetek naliczanych od należności głównej według oprocentowania przewidzianego dla należności przeterminowanych wynoszącego w dacie wezwania 25% w skali roku oraz kosztów w kwocie 514,83 zł. W uzasadnieniu wezwania powód powołał się na okoliczność, iż na nieruchomości położonej P. gm. K., opisanej w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Węgrowie ustanowiono hipotekę umowną zwykłą w kwocie 543.400 zł i hipotekę umowną kaucyjną w kwocie 108.860 zł, jako zabezpieczenie kredytu obrotowego nieodnawialnego, w walucie polskiej, nr (...) z 2 marca 2010r., udzielonego (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C., kredyt nie został spłacony, a zadłużenie z tego tytułu na dzień sporządzenia wezwania wynosi 622.462,25 zł.

Powołany wyciąg z księgi banku Sąd Okręgowy potraktował jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c. w związku z art. 95 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu nadanym mu w związku z wejściem w życie w dniu 5 kwietnia 2011r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011r. w sprawie o sygn. akt P 7/09 (Dz. U. nr 72, poz. 388). Uznał, że wobec stanowiska pozwanego zawartego w odpowiedzi na pozew rzeczą powoda było wykazanie, stosownie do ogólnej zasady dowodowej wyrażonej w art. 6 k.c., że przysługują mu wymagalne roszczenia w kwotach wskazanych w pozwie w stosunku do spółki (...) z tytułu umowy kredytu nr (...) z 2 marca 2010r., kredyt nie został spłacony, istnieją zabezpieczenia tego kredytu w postaci ustanowionych hipoteki umownej zwykłej w kwocie 543.400 zł oraz hipoteki umownej kaucyjnej w kwocie 108.860 zł na nieruchomości położonej P. gm. K., opisanej w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Węgrowie oraz, iż pozwany jest właścicielem nieruchomości. Powód natomiast nie sprostował tym wymogom dowodowym. Nie przedłożył bowiem ani powołanej umowy o kredyt, ani wyciągu z konta obrazującego ewentualne spłaty części zadłużenia z tytułu kredytu bądź brak spłat, ani wyliczenia dochodzonej kwoty z odwołaniem się do dokumentów źródłowych, ani też wypisu z powołanej księgi wieczystej. W ocenie Sądu pierwszej instancji za przyjęciem roszczeń powoda za udowodnione nie mogą przemawiać wyłącznie powołany wyciąg z księgi banku według stanu na dzień 3 grudnia 2012r. oraz powołane

wezwanie pozwanego do zapłaty z 23 października 2012r. Powód aż do zamknięcia rozprawy nie złożył żadnych nowych wniosków dowodowych. W tym stanie rzeczy powództwo podlegało oddaleniu jako nieudowodnione.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd powołał art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. (k-104-106).

Powód w apelacji od tego wyroku, zaskarżając go w całości, zarzucił:

1) naruszenie następujących przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy:

- art. 244 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że wyciąg z ksiąg banku nie stanowi dowodu tego co zostało w nim urzędowo zaświadczone,
- art. 245 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż załączony do pozwu wyciąg z ksiąg bankowych jest dokumentem prywatnym,
- art. 252 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż pozwany skutecznie zakwestionował zasadność roszczeń powoda tj. udowodnił, że oświadczenia Banku zawarte w wyciągu z ksiąg banku są niezgodne z prawdą,
- art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów - dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego tj. przyjęcie, iż złożone do akt sprawy dokumenty w postaci wyciągu z ksiąg bankowych oraz wezwania do zapłaty nie stanowią wystarczających dowodów potwierdzających istnienie roszczeń powoda; uznanie, iż wpis hipoteczny na rzecz powoda w księdze wieczystej (...) nie istnieje pomimo, że strona powodowa powołała numer księgi wieczystej, która to księga jest jawna co gwarantuje możliwość samodzielnego zapoznania się Sądu z jej aktualną treścią;

2) naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie:

- art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe poprzez przyjęcie, iż wyciąg z ksiąg bankowych złożony przez powoda w postępowaniu cywilnym, które nie jest prowadzone wobec konsumenta, nie ma mocy prawnej dokumentu urzędowego,
- art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż powód nie wykazał, że przysługują mu wobec pozwanego wymagalne roszczenia w kwotach wskazanych w pozwie oraz poprzez uznanie, iż to na powodzie a nie pozwanym - kwestionującym prawdziwość dokumentu urzędowego - ciążył obowiązek dowodowy,
- art. 71 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 26 czerwca 2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw, poprzez przyjęcie, iż wierzytelność Banku zabezpieczona hipoteką zwykłą na nieruchomości pozwanego objętej księgą wieczystą (...) nie istnieje, oraz art. 74 i 75 ustawy o księgach wieczystych i hipotece poprzez pozbawienie powoda możliwości zaspokojenia z nieruchomości obciążonej na jego rzecz hipoteką.

Zarzucił ponadto, że na skutek naruszenia powołanych powyżej przepisów zaskarżony wyrok wydany został w oparciu o wadliwą podstawę faktyczną tj. nastąpiła niezgodność ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego z materiałem dowodowym zebrany w sprawie w szczególności poprzez uznanie, iż złożony przez powoda wyciąg z ksiąg banku nie jest dokumentem urzędowym, że powód nie udowodnił zasadności swojego roszczenia zaś pozwany udowodnił, że oświadczenia Banku zawarte w wyciągu z ksiąg banku są niezgodne z prawdą.

W apelacji powód zawarł również wniosek o przeprowadzenie dowodów z następujących dokumentów: odpisu z księgi wieczystej nr (...) (podnosząc, że potrzeba powołania dowodu z tego dokumentu powstała dopiero po zapoznaniu się z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, w którym Sąd Okręgowy zakwestionował urzędowy charakter wyciągu z ksiąg banku; powołał się nadto na fakt dokonanej z dniem 19 lipca 2013r. nowelizacji ustawy Prawo bankowe); umowy kredytowej zawartej ze (...) sp. z o.o. wraz z aneksem nr (...); postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w P. o umorzeniu egzekucji wobec (...) sp. z o.o. z powodu jej bezskuteczności; zawiadomienia komornika

przy Sądzie Rejonowym w O. dotyczące braku możliwości prowadzenia skutecznej egzekucji przeciwko dłużnikom osobistym tj. (...) sp. z o.o. i S. B.; aktu notarialnego obejmującego umowę sprzedaży nieruchomości rep. (...), tytułu wykonawczego przeciwko dłużnikom osobistym w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Pszczynie - na potwierdzenie zasadności i wysokości dochodzonych pozewem roszczeń. Poinformował jednocześnie, że od dnia wystawienia wyciągu do dnia złożenia apelacji nie wpłynęła żadna kwota na poczet spłaty zadłużenia.

Wskazując na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 652.080 zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości położonej w miejscowości P. gmina K., dla której Sąd Rejonowy w Węgrowie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz kosztów procesu za obydwie instancje według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania (k-110-111v).

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i oddalenie zawartych w niej wszystkich wniosków dowodowych oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych (k-175-177).

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i w zasadzie należy podzielić wszystkie jej zarzuty i wnioski.

W pierwszej kolejności ogólnie wymaga przypomnienia, że według art. 316 § 1 k.p.c. przy wydaniu wyroku sąd bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, czyli w rozpoznawanym sporze – na dzień 9 lipca 2013r. Przepis ten wyraża zasadę aktualności orzeczenia sądowego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lutego 2006 r., II CSK 153/05, (LEX nr 192012): „Przez "stan rzeczy" rozumie się tu zarówno stan faktyczny, jak i prawny. W systemie apelacyjnym zasada ta ma zastosowanie do sądów obu instancji, gdyż instancja odwoławcza jest tu przede wszystkim sądem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym”. Zatem także i sąd drugiej instancji obowiązany jest - przy uwzględnieniu unormowań zawartych w art. 381 i 382 k.p.c. - brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy, wpływające na treść orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998r., III CKN 259/98, OSNC 1999/4/82 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., IV CKN 116/00, LEX nr 52515).

Powoływanym przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 15 marca 2011r., P 7/09, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 95 ust. 1 Prawa bankowego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 26 czerwca 2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075), w związku z art. 244 § 1 i art. 252 k.p.c. w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zdanie pierwsze i art. 76 Konstytucji (OTK-A 2011, Nr 2, poz. 12; Dz. U. z 2011 r. Nr 72, poz. 388).

Trafnie zatem skarżący zarzuca, że skoro Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 marca 2011r. zakwestionował konstytucyjność wyciągu z ksiąg Banku, jako mającego moc dokumentu urzędowego wyłącznie w stosunku do konsumentów - to tylko wobec nich przepis art. 95 ust 1 Prawa bankowego stracił moc obowiązującą z dniem 5 kwietnia 2011r. Natomiast w relacji pomiędzy stronami, będącymi niewątpliwie wedle ustaleń zaskarżonego wyroku przedsiębiorcami, Sąd pierwszej instancji miał obowiązek jego stosowania, co w oczywisty sposób wpływa na inny rozkład ciężaru dowodu, zważywszy na treść art. 244 § 1 i art. 252 k.p.c. Dokument urzędowy bowiem korzysta z domniemania prawdziwości (autentyczności) oraz z domniemania zgodności z prawdą oświadczeń zawartych w jego treści. Oba te domniemania mają charakter domniemań prawnych wzruszalnych, a ich rola polega na tym, iż zwalniają stronę od przeprowadzenia dowodu na określony fakt. Istotne w okolicznościach sprawy znaczenie ma

drugie domniemanie - domniemanie wiarygodności, czyli zgodności z prawdą zawartych w dokumentach urzędowych oświadczeń. Wobec takich dokumentów została wyłączona swobodna ocena dowodów.

Fakty zatem zawarte w treści dołączonego do pozwu wyciągu z ksiąg bankowych pozwanego z 5 grudnia 2012 r. (k-4) Sąd Okręgowy miał obowiązek uznać za ustalone (art. 244 § 1 k.p.c.) i to na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, że treść tego dokumentu bankowego nie jest zgodna z prawdziwym stanem rzeczy (art. 252 k.p.c.). Pozwany rzecz jasna mógł w tym celu posługiwać się wszelkimi środkami dowodowymi ale zarówno przed Sądem pierwszej instancji, jak i na potrzeby apelacji, ograniczył się do zwykłego zaprzeczenia.

Na rozprawie apelacyjnej Sąd bezskutecznie próbował wyegzekwować od pełnomocnika pozwanego z jakich merytorycznie przyczyn Spółka (...) nie uważa się za dłużnika rzeczowego powodowego Banku.

Natomiast dla uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości, a także mając na uwadze, że z dniem 20 lipca 2013r. ustawą z dnia 19 kwietnia 2013r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. z 2013, poz. 777) został dodany art. 95 ust. 1a wyłączający w postępowaniu cywilnym traktowanie wyciągu z ksiąg bankowych jako dokumentu urzędowego - Sąd odwoławczy dopuścił wszystkie wnioski dowodowe zawarte w apelacji pozwanego. Co nie zmienia oceny, że wbrew odmiennemu zapatrywaniu Sądu Okręgowego, powód stosownie do art. 6 k.c. udowodnił w postępowaniu pierwszoinstancyjnym istnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na nieruchomości pozwanej Spółki, a tym samym wykazał, że ponosi ona odpowiedzialność rzeczową za zobowiązanie kredytobiorcy Spółki (...). Przedstawił bowiem wyciąg z ksiąg bankowych z dnia 5 grudnia 2012r., wykazał umocowanie osób, które w imieniu powodowego Banku go podpisały (k-5-7v), mający na datę orzekania moc dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 95 ust. 1 Prawa bankowego, przez co powód nie miał obowiązku składania umowy o kredyt czy też wyciągu z konta bankowego dłużnika osobistego, jak przyjęto w zaskarżonym wyroku. Wyjaśnił też pozwanemu w przedsądowym wezwaniu do zapłaty (k-13), doręczonym pozwanemu 30 października 2012r. (k-14-14v) za co odpowiada jako dłużnik rzeczowy i w jakiej kwocie. W wezwaniu tym, jak i w treści pozwu, powołał numer księgi wieczystej, w której przedmiotowa hipoteka jest wpisana, nie dołączając jedynie odpisu z tej księgi. W dobie jednak istnienia jednej bazy dla elektronicznych ksiąg wieczystych, do której jest możliwy łatwy dostęp przez Internet poprzez odpowiednią zakładkę strony Ministerstwa Sprawiedliwości, nie ma żadnego problemu ze zweryfikowaniem aktualności wpisu hipoteki.

W księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Węgrowie na datę wyrokowania przez Sąd pierwszej instancji, jak i datę wyrokowania przez Sąd Apelacyjny Spółka (...) jest ujawniona jako właściciel objętej tą księgą nieruchomości na podstawie umowy sprzedaży z 29 kwietnia 2011r. (k-131), a w dziale IV tejsze księgi jest między innymi wpis hipoteki umownej zwykłej w kwocie 543.400 zł i hipoteki umownej kaucyjnej w kwocie 108.680 zł – obie na rzecz (...) S.A. w W. Oddziału w Ł. (k-136, 137) czyli łącznie wierzytelność zabezpieczona tymi hipotekami opiewa na kwotę 652.080 zł.

Do takiej zatem kwoty odpowiada pozwany jako dłużnik rzeczowy. Sens bowiem hipoteki polega na tym, że w sytuacji niezyskania zaspokojenia od dłużnika osobistego wierzyciel może uzyskać zaspokojenie od dłużnika rzeczowego - do wysokości hipoteki - pomimo tego, że żaden stosunek obligacyjny pomiędzy nimi nie istnieje (art. 65 ust 1 u.k.w.h.). Jeżeli zatem Spółka (...) jako kredytobiorca i S. B. jako poręczyciel czyli zobowiązani osobiście nie wykonują należnego świadczenia pieniężnego, powodowy Bank jako wierzyciel aby móc wszcząć egzekucję przeciwko pozwanemu jako dłużnikowi rzeczowemu, musi przedtem uzyskać przeciwko niemu tytuł wykonawczy, co czyni wytaczając powództwo w niniejszej sprawie. Powództwo to jest w ocenie Sądu odwoławczego uzasadnione.

Słusznie też powód podnosi, że z powyższego wpisu w księdze wieczystej także wynikało określone domniemanie (art. 3 ust. 1 u.k.w.h.), a mianowicie domniemanie istnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką (art. 71 u.k.w.h.) w brzmieniu tego przepisu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 26 czerwca 2009r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075) ze względu na treść art. 10 cyt. ustawy.

Wedle twierdzenia pozwu pozwany nie zareagował w żaden sposób na wezwanie do zapłaty. Nie twierdził też, nie mówiąc już o wykazywaniu tej okoliczności, by w jakiegokolwiek części zaspokoił dochodzoną należność.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny mając na uwadze treść wyżej powoływanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c., a także art. 319 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i uwzględnił w całości powództwo.

Wobec wygrania przez powoda sporu w obu instancjach pozwany został obciążony obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, co ma uzasadnienie w przepisach art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 12 ust 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 poz. 490). Zasądzona w pierwszej instancji kwota 32.621 zł obejmuje opłatę od pozwu w wysokości 32.604 zł (k-3,15) i opłatę od pełnomocnictwa 17 zł (k- 8).

Natomiast na zasądzone w kwocie 39.821 zł koszty postępowania apelacyjnego składają się opłata od apelacji w kwocie 32.604 zł (k-166) wynagrodzenie pełnomocnika według stawki minimalnej wynoszącej 7.200 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł (k-185).